

Tim Huhn - From This Day Forward

Autor: Anton Stigermark

„Wyndham Lewis je dosti paradoxní postava ve všech možných ohledech: dalo by se říct, že z jedné strany, té řekněme silně tradicionalistické a perenialistické, je Lewis vlastně součástí stávajícího světa – byl to ultramodernista, arcimodernista. Vlastně měl hlavní zásluhu na vzniku jediného smysluplného ‚domorodého‘ modernistického hnutí na těchto ostrovech, ‚vorticismu‘. A přesto byl Lewis také postavou ultrapravicovou a hierarchickou. Takže podle mé interpretace Wyndhama Lewise – který zemřel v 50. letech, a tak ho dnes už můžeme hodnotit s dostatečným odstupem více než půl století – to byl člověk, který věřil v pravicovou verzi toho, čemu dnes říkáme modernistický projekt.“

— Jonathan Bowden, “Elitism, British Modernism, and Wyndham Lewis”

Říci, že do toho, co je dnes známo jako modernita, byly vkládány velkolepé naděje, by bylo hodně slabým slovem. Osvícenští filozofové jako Condorcet, Voltaire či Marat věřili, že k rozmachu vědy a technologie se přidá i soubor odpovídajících hodnot. To je jeden ze zajímavých aspektů modernity: přesvědčení, že moderní vědní obory povedou k moderním idejím. Má-li být společnost vystavěna na vědě a technologii, pak lze podle zastánců této teorie logicky dovodit, že moderním se stane i myšlení lidí a síla rozumu tak triumfuje.

Filozoficky je modernita blízce spjata s myšlenkou pokroku a přesvědčením, že rozum by měl být ve vztahu k čemukoliv, co jej omezuje, suverénem. Když Condorcet psal o směřování dějin k triumfu a osvobození lidstva, představoval si jeho dosažení jedině skrz vítězství rozumu nad tradicí a pověrou. Proto můžeme antitradicionalismus označit za srdce modernity. Podle svých obhájců ji tradice – a nikoliv uvažování, které leží za ní – omezuje. Dobře to vidíme v uměleckých a politických vyjádřeních modernity, která se s minulostí rozřehňávají rozhodněji než cokoliv, čeho jsme byli svědky před jejím nástupem.

Umělecký modernismus se svým důrazem na svobodu stylu a svrchovanost jednotlivce-umělce namísto věrnosti tradici toho pak je nejlepším dokladem. Jsou na něm také jasně patrné silné i slabé stránky modernity. Tradice v některých případech skutečně může omezovat umělecky geniálního jednotlivce a umělecká tradice může časem uvadnout a stát se vyčpělou a nudnou, bez většího přínosu. Prudký vpád neomezovaného génia pak může vyvolat obrození a možná i položit základy tradici nové. Na druhé straně však zavržení

tradice, důraz na jednotlivce a potřeba nekonečné obnovy často vyústí v jedno velké nic.

Proto tedy v jádru modernity nacházíme cosi svou podstatou levicového. Tuto tezi jen dále podporuje skutečnost, že ústředními moderními ideologiemi jsou socialismus a liberalismus. Oba dva směry byly přinejmenším ve svých raných fázích silně progresivní, orientované na vědu a výrazně se vymezující proti tradičním strukturám tehdejší Evropy. Jak jistě víme, ideologie se v průběhu historie mění a ve velké míře jsou utvářeny svou dobou. Jedná se o součást velké, Hegelem popsané, dialektické hry, v níž se opaky sblížují a spojují v syntézu, jež dává vzniknout novým formám. Dějiny jsou v neustálém pohybu.

Už od počátku se osvícenští filozofové domnívali, že svržením náboženství a tradice a dosazením rozumu na uprázdněný trůn lze vytvořit nový a lepší svět. Později usilovala modernistická umělecká hnutí o osvobození kultury a umění z omezení minulosti a vydláždění cesty pro geniální jednotlivce a svobodné vyjádření forem. Ideologie jako socialismus a liberalismus také byly součástí progresivismu a protitradičního vědeckého myšlení. Liberalismus se soustředil na novou vědu – ekonomii – a vzestup buržoazie na úkor starého řádu; socialismus a později marxismus pak na kritiku této nové ekonomické vědy a dovedení moderny ještě o krok dále snahami o pozvednutí dělnické třídy na úkor buržoazie.

Proto se mnozí jistě pozastaví nad názvem této eseje „Vraťme modernitě její lesk!“ (Make Modernity Great Again!), když se podle všeho nikdy příliš neblyštěla. Modernita je však v jistém ohledu složitějším organismem a přinejmenším ze dvou důvodů bychom na ni měli pohlížet jako na něco víc, než co jsem právě hrubě načrtl.

Mé uvažování je v tomto inspirováno zesnulým Jonathanem Bowdenem, vynikajícím britským myslitelem, řečníkem a kritikem. V širším slova smyslu je však mou inspirací i tzv. alternativní pravice. Bowden se od typického tradicionalisty či konzervativce, s jakými se člověk na pravicovém spektru nevyhnutelně setkává, dosti odlišoval. Nebyl křesťan, ani si samoučelně neidealizoval minulost. Celkově působil jako právě onen typ excentrického génia, jakého obvykle zbožňuje modernistický diskurz. Když to zjednodušíme až na dřev: byl součástí modernity, přestože jeho dílo bylo pravicovou verzí tohoto projektu, podobně jako za součást tohoto moderního zřízení – i když i v tomto případě s pravicovým přístupem k němu – považují alternativní pravici.

Bowden rozvíjel ideje o pravicové modernitě ve svých takřka kultovních projevech; nejzřetelněji rozeznatelné jsou tyto motivy pravděpodobně v proslovech o Wyndhamu Lewisovi a **Robinsonu Jeffersovi**. Zajímavé na nich je, že Bowden si tyto dva muže – ve své době poměrně proslulé kulturní postavy – zvolil jako příklad, co mohlo být, kdyby se věci vyvinuly jinak. Modernita se totiž skutečně mohla ubírat i jinudy. Nestalo se tak samozřejmě v první řadě následkem katastrofy 2. světové války a obtížím spojených s obhajobou idejí skutečné pravice v poválečném světě – což mj. popisuje ve své knize *Skutečná pravice se vrací* švédský autor **Daniel Friberg**.

Jednou z předností Bowdenovy metody byl jeho optimismus a schopnost najít v každé situaci pozitiva. Jeho síla na poli kulturní kritiky spočívala ve schopnosti plynule přecházet mezi

sférami tradiční vysoké kultury a popkultury. Dokázal mluvit o Shakespearovi nebo Aischylovi a spojit je s moderní kulturou a politikou; uměl „vyhmátnout“ jejich podstatu a ukázat jejich relevanci jako nikdo jiný. Zvládal ale také mluvit o popkultuře, upozornit na její hodnotné prvky a nacházet v ní pravicové motivy a témata, jako ve své knize *Pulp Fascism*. Bowden ovšem zdaleka nebyl jediným komentátorem alternativní pravice, který se takto pokouší nacházet v moderní popkultuře hlubší význam. Trevor Lynch (*nom de plume* Grega Johnsona – pozn. překl.) to dělá ve svých filmových recenzích, Richard Spencer v některých svých podcastech, a velmi umně se o to snaží i další autoři na webech Counter-Currents či Radix Journal (v současné době nefunkční, pozn. DP).

Tento přístup se dosti významně liší od většiny konzervativců. Dobrým příkladem může být Roger Scruton, tvář klasického konzervatismu. Scruton je nesmírně inteligentní a vzdělaný muž, se skutečně hlubokými znalostmi tradičního evropského kulturního dědictví. Orientuje se ve filozofii, výtvarném umění i hudbě. Svým způsobem v sobě Scruton ale také nese jistý rozpor, když se na jedné straně hlásí k některým prvkům osvícenství a označuje se za oddaného obránce buržoazie, ale zároveň nesnáší moderní kulturu a nenachází v ní vůbec nic pozitivního. Ve své knize *Modern Culture* (Bloomsbury Publishing, 2005) předkládá své myšlenky ohledně moderních poměrů. Máme-li uvěřit jeho hodnocení, jedná se o naprostou (s)poušť. Scruton není zastánce Tradice s velkým „T“, ani nevyzývá ke slepé věrnosti náboženské tradici, ale považuje se za představitele v anglosaském světě rozšířené liberálně-konzervativní tradice navazující na myslitele jako Edmund Burke. V zásadě jde tedy o stoupence buržoazních hodnot, jehož však zároveň velice znepokojuje absence náboženského života na Západě – a to do té míry, že sekularismus chápe jako nejdůležitějšího činitele stavu současné kultury. Moderní kultura je podle něj plně vymezena nepřítomností Boha.

Na někoho tak hluboce vzdělaného v klasické západní kultuře projevuje Scruton až podezřelou nevědomost ohledně kultury moderní. Příklady, které předkládá (totiž MTV a kapela Oasis), byly totiž dosti zastaralé už v době vzniku knihy. Stejně tak Scruton nic zásadnějšího neříká k filmu, a jen málo k proudům moderní hudby, o nichž by se daly popsat stohy papíru, jako třeba metalu nebo spojení folkové hudby s metalem. O počítačových hrách a internetové kultuře pak pravděpodobně neví vůbec nic.

To je dle mého soudu pro myšlenkový proud, který bychom mohli nazvat klasickým či tradičním konzervatismem, naprosto typické. V moderním světě jsou tyto lidé dokonalými cizinci – nevidí v něm nic dobrého a často se mi upřímně řečeno zdá, že ani vidět nechtějí. Přestože totiž skutečně nemalá část kultury moderního světa, od filozofie po hudbu, skutečně úpadková a zvrhlá je, není to celá pravda. Do jisté míry pak také přísluší kritikovi, aby se pokusil utvářet a změnit kulturu kolem sebe. Sociální pravdy nejsou něčím zjeveným a neměnným a dají se změnit.

Konzervativci se mohou z plna hrdla vztekat nad nedostatky moderní kultury, v politické sféře však postrádají schopnost ji ovlivnit. Naštěstí ale existuje i účinnější metoda než protest – a to subverze. Musíme podvracet moderní kulturu a proměnit ji více k našemu obrazu, což platí pro všechny tváře moderního světa, jež

považujeme za dekadentní, zvrácené nebo levicové. Musíme je podrýt a nasměrovat pravicovějším směrem.

Před pár lety jsem recenzoval knížku švédského novináře Henrika Arnstada o fašismu. Přestože Arnstada v zahraničí zřejmě mnoho lidí nezná, v naší zemi se „proslavil“ tím, že lhal o svém vysokoškolském diplomu z historie, když se vydával za historika. Kniha [*Älskade fascism*], jejíž název by se dal přeložit jako „*Milovaný fašismus*“, nebyla v žádném případě originální, šlo více méně o kompilát toho, co o fašismu už dříve napsali inteligentnější spisovatelé. Jejím cílem bylo vykreslit stranu Švédští demokraté jako fašistickou, což se během let stalo jakousi Arnstadovou posedlostí.

Přestože šlo o nepůvodní dílko, našly se v něm i skutečně zajímavé části. Jednou z nich byla i debata o fašismu jako o nedílné součásti modernity. Arnstad vcelku neotřele útočí na to, co by se dalo označit za přednosti, nikoliv obecně vnímané chyby fašismu: tj. fašistická stranická politika, násilí, **imorálnost** (ve smyslu „neuznávající mravní principy a zásady dané společnosti“, pozn. DP) apod. Namísto toho se soustředí na posedlost fašismu vytvářením moderních symbolů síly a krásy. **Opravdovým zločinem fašismu tak pro něj je podvrácení moderny do čehosi, co její levicoví přívrženci nejsou ochotní přijmout.**

Osvícenští filozofové se domnívali, že určujícími hodnotami moderny budou **svoboda, rovnost a bratrství**. V průběhu dalšího vývoje modernity pak socialističtí a liberální ideologové přišli s vlastními vizemi moderního světa. Jistě, mezi těmito proudy moderního myšlení panovaly poměrně hluboké neshody, žádný z nich však nechtěl, aby si moderna vzala za svůj předmět to, co ztělesňuje fašismus. Společnost založená na rozumu a vědě by se měla zbavit tradičních a hierarchických předsudků a namísto toho se soustředit na dosažení nejvyšší možné míry pohodlí, rovnosti a snášenlivosti.

Proto lze přehánění říci, že pro levici je skutečným zločinem fašismu naznačení možnosti odlišné modernity. Ukazuje, že moderní projekt lze spojit s hodnotami jako síla, krása, tradice a hierarchie. Konzervatismus je fakticky neškodný, protože stojí za čarou, vymezující prostor modernity a bezmocně křičí „stůj!“, zatímco pokrok nevzrušeně kráčí dál. Fašismus naproti tomu chytá modernu za rohy a mění ji ke svému obrazu. Samozřejmě není nijak obtížné poukázat na četné nedostatky historického fašismu: jeho nekritická oslava násilí 1. světové války, blízkost k syndikalismu a socialismu, stranická politika a tak dále. V tuto chvíli se však věnujme jen jednomu jeho rozměru: **fašismus měl v rukou nástroje pro podvrácení modernismu a vytvoření jeho pravicové verze.**

Proto bychom si také měli povšimnout, jakou formu kritiky moderní kultury zvolili Jonathan Bowden, Greg Johnson a další – **nikoliv přímočaré odmítnutí, ale subverzi**. Konzervativní styl – tedy ubližené kňučení – se v kulturní válce ukázal podle očekávání neefektivní. Mnohem užitečnější je zapojit se do moderní kultury ve snaze najít a zvýraznit ony pravicové motivy, které – jak mnozí opakovaně ukázali – jsou v ní obsaženy, i když často bývají patrné jen vnímavému pozorovateli. Spojení alternativní pravice a generického fašismu je tématem na svou vlastní debatu, ale proč by se alternativní pravice svou schopností subverze nemohla v očích progresivců stát stejným strašákem jako fašismus?

Modernita má konec konců pro různé lidi různý význam i obsah. Jiný byl pro osvícenské filozofy a jiný pro socialistické a liberální ideology, kteří přišli po nich. V naší době se modernita podle všeho proměnila v postmodernitu a světu *de facto* vládne podivná koalice kulturního marxismu a ultrakapitalismu, která vykonává svou moc prostřednictvím o nic méně nesourodého spojení feministických dekonstrukcionistických teorií a **Kim Kardashianové**. Moderna samozřejmě přinesla leccos špatného a zasmušilí scrutonovští konzervativci se nemylí, když nařikají nad MTV a podobným kulturním odpadem.

Modernita však nebyla jen špatná, dokonce ani v době svého zrodu, a to špatné není její úplností.

Bowden přišel se zajímavou myšlenkou, již rozvíjel ve svých projevech a která získala označení *pulp fascism* („brakový fašismus“, pozn. DP): tedy že kulturní symboly nejsou vlastně nikdy úplně zničeny, jen uvnitř civilizace jakoby dochází k jejich „vytěsnění“. Symboly síly, slávy, krásy, pýchy, pravdy a hrdinství nezmizely a v moderních dílech je stále můžeme najít. **Aby kritik za něco stál, musí stejně jako Bowden znát podobně dobře klasickou kulturu jako moderní film a videohry. Síla autorů alternativní pravice spočívá ve schopnosti volně procházet kulturními sférami a čerpat z nich to nejlepší.**

Co je naší modernitou? Na to už si musíme odpovědět sami. Moderní kultura – umění, počítačové hry, filmy, televize, hudba, fotografie – se může stát nástrojem dekonstrukce, feminismu, multikulturalismu a protibělošského i protitradičního smýšlení. Z logiky věci se jím ale také stát nemusí. Condorcet a raně osvícenští filozofové věřili, že z materialistické základny civilizace vyrostou moderní hodnoty. Podobně se i Marx domníval, že jisté materialistické uspořádání společnosti dá vzniknout odpovídajícím hodnotám. Tak ale život nefunguje. Jak řekl Nietzsche, nezáleží na tom, zda je vůle svobodná nebo ne, ale zda ukáže sílu nebo slabost k okolnostem, které se jí pokoušejí svázat.

Není nějakou kosmickou nutností, že film musí vyjadřovat smýšlení obhájců protibělošských myšlenek. Stejně tak dobře to totiž může být Christopher Nolan a jeho batmanovská trilogie. Za jiných okolností by to mohlo být ještě o poznání lepší. Stejně tak nemusí být moderní hudba jen bídou popu, rapu a R ,n' B, ale třeba metal, který nepochybně mnohem víc náleží pravici než levici. Stephen Eric Bronner v *Critical Theory: A Very Short Introduction* (Oxford University Press, 2011) napsal, že moderní kulturu lze označit za „území nikoho“ v mnou popsaném významu. Moderní televizní tvorba podle něj sehrála zásadní roli při prosazování progresivních hodnot prostřednictvím seriálů jako *Will and Grace* a *Modern Family*. Totéž médium lze ale s podobným úspěchem využít k šíření našich reakcionářských hodnot.

Moderna mohla být skvělá a její podobu mohli určovat muži jako Lewis či Jeffers. Pokročilá technologie, již vděčíme za film, televizi a moderní hudbu, lze využít i prosazování našich hodnot, právě tak jako byl internetem umožněn zrod a rozvoj alternativní pravice, jež se nyní s tímto cílem vydala napříč kulturními sférami: od 4chanu a Twitteru po *Counter-Currents*, *Radix* a *TRS*.

DĚLSKÝ POTÁPĚČ

Jsem si zcela jistý, že protesty konzervativců, kteří instinktivně odporují každé novince, ničeho nedosáhnou. Mnohem užitečnější jsou nám totiž lidé zběhlí v metodách subverze; nic totiž neděsí progresivce víc než pravicová podoba modernity. Nesnesou myšlenku, že by něco, co pokládali výhradně za svůj majetek, mohlo být přetvořeno k našemu obrazu. Fašismu se to ale kdysi povedlo - a alternativní pravice ho v tom dnes ještě účinněji následuje.

Úvaha Antona Stigermarka Make Modernity Great Again! vyšla na stránkách Counter-Currents Publishing 31. prosince 2016.